

Kolme tapaa tulla juridiseksi vanhemmaksi

1. Lapsen synnyttäminen

Synnyttäjistä tulee automaattisesti lapsen oikeudellinen vanhempi ja huoltaja ja lapsen kotiosoitteeksi synnyttäjän koti. Suomessa synnyttäjän asema on aina sama, riippumatta esimerkiksi siitä, kenen munasolusta lapsi on saanut alkunsa. Synnyttäjä voi luopua omasta juridisesta asemastaan antamalla lapsen adoptoitavaksi isyyden tunnustaneen puolisolle. Synnyttäjä ja toinen vanhempi voivat myös sopia, että lapsen lähivanhempi on, vaikka heti synnytyssairaalasta kotiuduttua, ei-synnyttäneen vanhemman luona. Tällöin ei-synnyttäneestä vanhemmasta tulee lapsen lähivanhempi ja synnyttäjistä etävanhempi. Perhe voi yhdessä sopia, ovatko molemmat juridiset vanhemmat huoltajia, vai onko lähivanhempi lapsen ainoa huoltaja.

2. Isyyden tunnustaminen

Lapsen isyyden voi tunnustaa neuvolassa, jos isä on ollut (välillä) mukana neuvolassa. Tunnustaminen on mahdollista, kun raskaus on kestänyt vähintään 154 vuorokautta. Lain mukaan kumppanuusisä voi siis tunnustaa isyyden jo ennen lapsen syntymää. Osa neuvolan työntekijöistä suosittelee kuitenkin tekemään tämän vasta lapsen syntymän jälkeen lastenvalvojan luona.

Kun isyys tunnustetaan neuvolassa, isä saa samalla lapsen huoltajuuden. Jos tunnustaminen tapahtuu lastenvalvojalla lapsen syntymän jälkeen, oletuksena on, että lapsen huoltajuus on vain synnyttäjällä. Isän huoltajuudesta on siis sovittava erikseen.

Jos lapsi on tehty sellaisen lahjoittajan siittiöiden avulla, joka ei halua isäksi, isyyden selvittäminen keskeytetään lastenvalvojan luona. Jos lasta ei ole tehty hedelmöityshoitojen kautta saatujen lahjasiittiöiden avulla, lastenvalvojan velvollisuus on lähteä selvittämään isyyttä, jos hän saa tietoja biologisesta isästä. Isyys voi tulla vahvistetuksi myös tahdonvastaisesti, jos lahjoittaja tulee ilmi lastenvalvojan vaatiman isyydestin avulla.

3. Perheen sisäinen adoptio

Jos henkilö on rekisteröidyssä parisuhteessa tai avioliitossa, hän voi adoptoida puolisonsa lapsen, jolla ei ole toista oikeudellista vanhempaa tai jos toinen oikeudellinen vanhempi on valmis luovuttamaan lapsen hänen adoptoitavakseen.

- Synnyttäjä voi luopua vanhemmuudesta lapsen isyyden tunnustaneen henkilön aviopuolison hyväksi.
- Lapsen biologinen tai juridinen isä voi luovuttaa vanhemmuuden synnyttäjän aviopuolisolle.
- Jos joku luopuu juridisesta vanhemmuudesta, voi lapselle määrätä tapaamisoikeuden häneen.
- Jos isää ei ole, kukaan ei luovu vanhemmuudesta.

Perheen sisäistä adoptiota varten varataan aika oman kunnan adoptioneuvontaa tekevältä viranomaiselta. Adoptioneuvonta on maksutonta ja sisältää useimmiten 1–3 käyntiä. Neuvonnasta saatu lausunto toimitetaan muiden liitteiden ja hakemuksen kanssa käräjäoikeuteen. Käsittely tapahtuu yleensä kuukauden sisällä. Hakemuksesta veloitetaan käräjäoikeuden päätösmaksu, 260 euroa. Perheen sisäisen adoption kautta adoptoijasta tulee lapsen oikeudellinen vanhempi ja huoltaja.